

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 326/2013-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. septembra 2013 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészárosa o prijatej sťažnosti Mgr. Ing. J. S., L., zastúpeného advokátkou JUDr. E. K., P., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 224/09 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Mgr. Ing. J. S. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 224/09 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 224/09 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

3. Mgr. Ing. J. S. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 2 500 € (slovom dvetisícpäťsto eur), ktoré j e Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Mgr. Ing. J. S. p r i z n á v a úhradu trov právneho zastúpenia v sume 269,58 € (slovom dvestošesťdesiatdeväť eur a päťdesiatosem centov), ktorú j e Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. E. K., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 326/2013-17 z 5. júna 2013 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Mgr. Ing. J. S., L. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 224/09.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou okresnému súdu 21. augusta 2009 v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 224/09 domáha voči žalovanej (Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, pozn.) náhrady škody, ktorá mu mala vzniknúť z titulu nesprávneho úradného postupu spočívajúceho v priet'ahoch v exekučnom konaní vedenom Okresným súdom Pezinok

pod sp. zn. 31 Er 2366/08, ako aj tým, že v označenom exekučnom konaní mala poverená súdna exekútorka konať nad rámec svojho poverenia, čo malo byť konštatované aj Okresnou prokuratúrou N. Podľa tvrdenia sťažovateľa okresný súd aj napriek ním podanej sťažnosti na prieťahy v konaní adresovanej predsedníčke okresného súdu, ktorá tieto prieťahy aj sama konštatovala, nekoná v danej veci plynulo a efektívne, v dôsledku čoho sa prehĺbuje stav jeho právnej neistoty a oddiaľuje sa právoplatné skončenie sporu.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol:

„Po podaní žaloby sťažovateľ požiadal súd o vytýčenie termínu pojednávania a to podaním elektronicky dňa 24. mája 2012, do podateľne súdu 28. 05. 2012... Súdu poskytol primeranú lehotu na zjednanie nápravy a odstránenie prieťahov.

Keďže zákonná sudkyňa vo veci bola naďalej nečinná, úkony súdu nesmerovali k zákonnému rozhodnutiu vo veci samej ani len na prvom stupni, vo veci nebolo vytýčené za viac ako 3 roky ani len jedno pojednávanie aj napriek žiadosti sťažovateľa, tak sťažovateľ podal dňa 24. 10. 2012 na Okresnom súde Bratislava I listom zo dňa 22. 10. 2012 sťažnosť na prieťahy v danej veci...

Sťažnosť na prieťahy bola predsedníčkou Okresného súdu Bratislava I v Bratislave listom Spr. 2256/2012 zo dňa 19. 11. 2012, doručený 17. 12. 2012 vyhodnotená ako dôvodná. Predsedníčka súdu skonštatovala, že predmetné konanie je poznačené prieťahmi... Súd je aj naďalej nečinný.

Ku dňu podania tejto ústavnej sťažnosti porušovateľ vo veci nerozhodol za viac ako 3 a 1/4 roka, hoc dľa ustálenej judikatúry ESLP porušovateľ mal vec prejednať a rozhodnúť v lehote max. do 11-ich mesiacov od podania žaloby sťažovateľom (do tejto doby sa započítava aj 6 mesačná lehota na predbežné prerokovanie nároku – podané 16. 2. 2009).“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo Mgr. Ing. J. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené podľa čl. 48 ods. 2 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky a právo prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v Bratislave v kompenzačnom konaní č. k. 18 C 224/2009 porušené bolo

2. Okresnému súdu Bratislava I sa prikazuje konať a rozhodnúť bez zbytočných prieťahov

3. Mgr. Ing. J. S. sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 4.000,- €..., ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu

4. Mgr. Ing. J. S. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 269,58 €..., ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť na účet advokátky JUDr. E. K. do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho podpredsedníčka listom sp. zn. Spr. 3495/2013 z 25. júna 2013 a právna zástupkyňa sťažovateľa listom z 12. júla 2013.

2.1 Podpredsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení okrem prehľadu procesných úkonov vykonaných okresným súdom v danej veci uviedla:

„... netrvám na ústnom prejednaní doručenej ústavnej sťažnosti. ...

Vzhľadom na vyššie uvedené jednotlivé úkony súdu vykonané vo veci konštatujem, že predmetné konanie je poznačené prieťahmi. Musím však zároveň uviesť, že vzniknuté prieťahy sú dôsledkom veľkého počtu vecí v súdnom oddelení zákonného sudcu, spôsobeného nedostatočným personálnym obsadením sudcov na občianskoprávnom úseku Okresného súdu Bratislava I. Subjektívne zavinenie zákonného sudcu, vyššieho súdneho úradníka, prípadne iných zamestnancov súdu som nezistila. Dôvodom, pre ktorý sa procesná príprava veci sp. zn. 18 C 224/2009 pred vytýčením pojednávania vo veci predĺžila je i skutočnosť, že súd skúma splnenie procesných podmienok konania (res iudicata, litispendenciu), po preskúmaní ktorých bude môcť ďalej pokračovať v úkonoch smerujúcich k príprave pojednávania.“

2.2 Právna zástupkyňa sťažovateľa vo svojom vyjadrení bez meritórneho vyjadrenia sa k veci iba uviedla:

„... uvádzam, že súhlasím s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

Zo sťažnosti, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 18 C 224/09:

- 21. august 2009 – okresnému súdu bola doručená žaloba, ktorou sa sťažovateľ proti žalovanej domáhal zaplatenia škody, ktorá mu mala vzniknúť z titulu nesprávneho úradného postupu v exekučnom konaní vedenom Okresným súdom Pezinok pod sp. zn. 31 Er 2366/08 v dôsledku prietáhov v tomto exekučnom konaní a tiež v dôsledku toho, že poverená súdna exekútorka konala nad rámec svojho poverenia,
- 23. november 2009 – sťažovateľ doplnil svoju žalobu,
- 14. december 2010 – okresný súd vyzval žalovanú, aby sa vyjadrila k žalobe,
- 7. február 2012 – žalovaná sa vyjadrila k žalobe,
- 10. október 2012 – okresný súd žiadal pripojiť iné súvisiace súdne spisy,
- 26. október 2012 – okresný súd urgoval zaslanie vyžiadaných súvisiacich súdnych spisov,
- 15. november 2012 – okresnému súdu bol doručený vyžiadaný exekučný spis sp. zn. EX 53/08,

- 9. máj 2013 – okresný súd zistil, že ďalší údajne s vecou súvisiaci spis sp. zn. 15 C 96/08, ktorý chcel pripojiť k nahliadnutiu, sa nachádza na Najvyššom súde Slovenskej republiky,
- 17. máj 2013 – zákonná sudkyňa dala pokyn vyššiemu súdnemu úradníkovi, aby zisťoval, či v danej veci nejde o litispendenciu alebo res iudicata, a tiež na vypracovanie uznesenia o prerušení konania (predmetný pokyn nebol do rozhodnutia ústavného súdu realizovaný, pozn.),
- 29. máj 2013 – 4. jún 2013 – spis sa nachádzal na ústavnom súde.

Podľa zistenia ústavného súdu vo veci neboli vykonané žiadne ďalšie procesné úkony.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. ...

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 224/09 o žalobe sťažovateľa o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej moci došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. V súvislosti s prvým kritériom „zložitosť vecí“, ústavný súd konštatuje, že, súdiac z celkovej dĺžky posudzovaného konania (okresný súd danú vec prerokúva viac ako 4 roky, pričom vo veci nenariadil ešte ani jedno pojednávanie, pozn.), ako aj z hľadiska hodnotenia plynulosti a efektívnosti postupu okresného súdu v interakcii s predmetom konania, v danej veci ide o vec, ktorá tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktorú tak po právnej, ako ani po skutkovej stránke nemožno hodnotiť ako náročnú.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa ako účastníka posudzovaného konania v procesnom postavení žalobcu, podľa ústavného súdu sťažovateľ žiadnym spôsobom neprispel k predĺženiu tohto konania, napokon v predmetnom konaní sa sťažovateľ ani nemal možnosť „prejaviť“, pretože vo vzťahu k nemu okresný súd dosiaľ nevykonal žiadny procesný úkon (pozri ďalej, pozn.).

3. Napokon sa ústavný súd s prihliadnutím na § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, zaoberal aj postupom okresného súdu.

V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že od podania žaloby sťažovateľom 21. augusta 2009 okresný súd v tejto veci nevyvíja v podstate žiadnu relevantnú procesnú

aktivitu, výsledkom ktorej by bolo objasnenie skutočností podstatných pre rozhodnutie vo veci samej.

Okresný súd bol v podstate nečinný takmer celú dobu trvania sporu, pretože okrem výzvy zo 14. decembra 2010 adresovanej žalovanej na vyjadrenie sa k žalobe, ktorú okresný súd, mimochodom, realizoval po viac ako 1 roku a 3 mesiacoch po podaní žaloby a navyše neurogoval odpoveď, keďže žalovaná sa k žalobe vyjadrila až 7. februára 2012, t. j. po viac ako 1 roku a 1 mesiaci od zaslania jej výzvy, a okrem výzvy z 10. októbra 2012, ktorú okresný súd realizoval po viac ako 8 mesiacoch od vyjadrenia sa žalovanej k žalobe a ktorou žiadal pripojiť súvisiace súdne spisy, nevykonal vo veci žiadny iný procesný úkon.

V uvedenej súvislosti podľa ústavného súdu neobstojí ani obranná argumentácia okresného súdu, podľa ktorej sa jeho postup spomalil kvôli tomu, že okresný súd „... skúmal splnenie procesných podmienok konania (*res iudicata, litispendencia*)...“, pretože zistenie naplnenia týchto procesných podmienok konania, t. j. zistenie, či v danom prípade nejde o vec už rozhodnutú alebo o vec, o ktorej okresný súd už koná, je vecou jednorázovej lustrácie v elektronickom registri okresného súdu a táto činnosť si v žiadnom prípade nemôže vyžiadať tak dlhý časový úsek, ako to v tomto prípade proklamuje okresný súd. Okrem toho podľa zistenia ústavného súdu zákonná sudkyňa okresného súdu dala pokyn na zistenie, či v danom prípade nejde o *res iudicata* alebo o *litispendenciu* až 17. mája 2013, t. j. po viac ako 3 rokoch a 8 mesiacoch od podania žaloby.

Okrem toho ústavný súd konštatuje, že v kontexte danej veci neobstojí ani obranná argumentácia okresného súdu o „*nadmernej zaťažnosti sudcov občianskoprávneho úseku*“, pretože podľa judikatúry ústavného súdu ani prípadné nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, ho nezbavuje zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní. Námietka neprimeraného zaťaženia sudcov pri vybavovaní agendy nepredstavuje dôvody, ktoré by mohli byť interpretované inak než technické a organizačné problémy, ktoré však nemôžu ísť na ťarchu účastníka, ktorý od súdu právom očakáva ochranu svojich práv bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. IV. ÚS 58/02).

Napokon ústavný súd podotýka, že postup okresného súdu nemohlo ovplyvniť ani zapožičanie spisu ústavnému súdu, kde sa nachádzal iba 7 dní (vrátane víkendu, pozn.), a to od 29. mája 2013 do 4. júna 2013.

Vzhľadom na uvedené zistenia ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 224/09 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

IV.

4. V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd v nadväznosti na zistenie porušenia jeho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 4 000 €.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je pre sťažovateľa dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľovi aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu považuje za primerané v sume 2 500 €, tak ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil (v danom prípade okresný súd), je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jeho právneho zastúpenia advokátkou, ktorá si uplatnila nárok na ich úhradu v sume 269,58 €.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny (§ 11 ods. 2 vyhlášky) za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2013 je 130,17 € a hodnota režijného paušálu je 7,81 €.

S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľovi nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2013 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu, pričom za vyjadrenie sa k stanovisku okresného súdu ústavný súd nárok na úhradu trov nepriznal, pretože v ňom právna zástupkyňa žiadne vecné stanovisko nezaujala, pozn.) v celkovej sume 275,96 € vrátane režijného paušálu. Vzhľadom na to, že právna zástupkyňa si uplatnila nárok na náhradu trov v sume 269,58 €, ústavný súd jej túto náhradu priznal iba vo výške uplatneného nároku tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. septembra 2013